FÜGGETLEN MŰVELŐDÉSI ÉS HELYTÖRTÉNETI HAVILAP
XXXII. ÉVFOLYAM 6. (784.) SZÁM, 2026. JÚNIUS 25. – CSÜTÖRTÖK

HÉTFALU

SZERKESZTŐK: HOCHBAUER GYULA ÉS DR. KOVÁCS LEHEL ISTVÁN

ALAPÍTOTTA ÉS SZERKESZTETTE (1906–1911): DR. FEKETE ENDRE ÉS KISS BÉLA

• DR. BENCZE MIHÁLY

HÉTFALU LOVAS EMLÉKEI – KAPITÁNY PARTIN ANDRÁS, AKI SZAVAK NÉLKÜL IS ÉRTI A LOVAK NYELVÉT

A Kárpát-medencébe bevonuló, vagy visszatérő magyar törzsek harci erejét jól jellemzi, hogy a korabeli európai országok képtelenek voltak őket feltartóztatni. Eljutottak az Ibériai-félszigetig a mórokkal is csatáztak, a krónikák veszélyesebbnek tartották az arab és normann támadóknál. Csak lóháton harcoltak, híres fegyverük a gyors lövéseket lehetővé tévő visszacsapó íj volt. A nyugati keresztények így imádkoztak: *„A magyarok nyilaitól ments meg Uram minket!”*.

A hunok és magyarok lovai szkíta ősi lovakra utódai. Hankó Béla szerint arab és akhal jellegzetességeket hordozó fajta lehetett széles homlokú, száraz fejű, tüzes szemű, száraz csánkú és acélos izmú, eleven, tüzes, átlagban 1,40 méter marmagasságú állat. Attila meghódította a „fél világot” és egyesítette a szétszakadt „nyilas” népeket. Csaba királyfi pedig itt Keresztváron keresztül vonult vissza Bizáncba, a nagyszülőkhöz. A magyarok szintén ezeken a lovakon tértek vissza a Kárpát-medencébe a Kr. u 9. században, megelőző hadjáratokat folytattak Nyugat-Európa szerte. A lovasság eredményessége sikerre vitte a Pozsonyi csatát (Kr. u 907). A könnyű lovasság még évszázadokon át jelentős tényező volt a hadseregben, egészen a Mohácsi vészig (1526) meghatározó szerepet töltött be történelmünkben. A magyar lovagi hadsereg fénykora I. Lajos király uralkodása idején volt, aki 1347-ben és 1350-ben Itáliai hadjáratokat indított. Mindemellett folyamatosan voltak továbbra is könnyűlovas seregek, akik többek közt a székelyek és kunok közül kerültek ki. Mátyás király Fekete Seregében jutott nagyobb szerephez ismét a könnyűlovasság, huszárság formában is. Az 1848-as szabadságharc idején is szerepe volt a lovasságnak, számos ütközet sorsa függött tőlük. Az első és második világháború idején a lovasság szerepe többnyire a vontatás, igavonás lett, már a hadigépek döntötték el a csaták kimenetelét.

Barcaság és benne Hétfalu a Kárpát-kanyar ölelésében helyezkedik el ott, ahol a népvándorlások zöme vonult át. Határvédelem szempontjából is talán egyike a legtöbb veszélynek kitett helyiségnek. A barcasági csángóság bőven vett részt a határvédelemben, és évszázadok alatt a történelmi események nagyon érintették. A brassói szász patríciusok önkényes döntései miatt, a hétfalusiak mindennapi életében a lovas múlt az igavonó lovak világára szűkült. Mivel itt senki nem küzdhette fel magát nemesi rangra, azért a nemesi életvitel nem honosodott meg, így nem voltak itt bejegyzett lóversenyek, fajlótenyésztések. Dél-Erdélyben is hasznosnak bizonyultak a magyar hidegvérű és a muraközi lovak, mert kezelhető, jó munkabírású lófajták. A hucult a „Kárpátok pónijának” nevezik, közvetlenül a vadlovaktól származik: a tarpán egyenes ági leszármazottjának tartják. Rendkívül kitartó málhás-, hátas- és igásló.

A hétfalusi fuvarosok messzi tájakon is ismertté váltak, virág korukat 1848 -78 között élték. Nehéz, de kis-távolsági szállításra ökröt, gyors és nagy-távolsági szállításra már a lovat használták. A szekereket is saját maguk készítették, masszívabbak és teherbíróbbak voltak a székely szekereknél. A fuvarosoknak több szekere is volt, egyesek 12 lovat is tartottak. Az árut Brassóból és Hétfaluból szerezték be, Bécs és Isztambul célállomások között Bukarestet és Galacot is érintették. Hosszabb útra karavánokba szervezkedtek, erre 3-4 fuvaros csoportosult. A hétfalusi szekeresség hanyatlását a vasutak kiépítése, az 1882-es vámháború és a gyors romániai ipari fejlődés okozta. A merészebb szekereseink Bukarestben maradtak fuvarosként, ők lettek a főváros híres bérkocsisai (birzsár), majd taxisai 1936-ig. Aki otthon maradt, az Brassóban és környékén vállalt rövidebb fuvarokat, főként rönk és épületanyag szállítást.

Az ifjú Kapitány Partin András szekerével és lovával, öccsével, Sándorral

A trianoni diktátum után Hétfalu fiatal legényei már román katonakötelesek voltak, az emlékeikből tudjuk, hogy nemzetiségük miatt nem kímélték őket a fölötteseik. Aki saját lovával vonult be, könnyebb katonaságot élhetett át. Sokan kihasználták ezt a lehetőséget. A hétfalusi köznyelvben ők „szkimbás” megnevezéssel maradtak fenn. A román schimbaş, vagy schimbaşi többes számban szó jelentése magyarul történelmi, tájnyelvi vagy archaikus szövegkörnyezetben: váltáskatona / váltóőr, olyan katona, aki a váltócsapatokhoz tartozott (gyakran lovasíjászok vagy határőrök –călăraş, dorobanţ), akik egymást váltották. Ez a kis kitérő után Hétfaluban már csak az igavonó lovak világáról beszélhetünk.

Hétfalu családjai önellátóak voltak, minden háztartásban volt igavonó ló, sok helyen ökör is. Mezőgazdasági munkára és fahordásra, valamint fakitermelésre használták. Hosszúfalu-Felszegen az erdő közelsége miatt, többnyire ökröket tartottak, hisz a fakitermelésben erősebbek voltak, mint a lovak. A Brassóban épülő gyárakhoz (teherautógyár, traktorgyár, repülőgyár) a hétfalusi fuvarosok szállították az építőanyagot, a homokot, a kavicsot pedig Tömös, Garcsin és a Tatrang patakok medréből. Évszázadokkal korábban a Fekete templom építéséhez is a csángó fuvarosok szállították a Tömös medréből a templom falaihoz a kőtömböket. 1945 után a brassói gyárakban munkásnak általában úgy vették fel a hétfalusi embereket, ha beálltak a kommunista pártba, vagy ha elrománosították a nevüket.

(Folytatása a 2. oldalon.)

* KIADJA A HÉTFALUSI MAGYAR MŰVELŐDÉSI TÁRSASÁG – © HMMT, 2001–2026. * ISSN 1582-9006 *

• VERES EMESE GYÖNGYVÉR

140 ÉVE ALAKULT MEG AZ ÖNÁLLÓ MAGYAR ESPERESSÉG

V. rész

Ahogy Nikodémusz Károly utalt rá, a kiválási folyamat nem volt indulatmentes.

A szászok igazsága címmel cikkek sorozata, majd kisnyomtatvány is megjelent. Több cikket Moór Gyulának intéztek, aki szintén közölt támadó hangvételű írásokat akár a helyi sajtóban, akár más lapokban. Ugyanakkor egy adománykérő levelet is megjelentett, amellyel a kiválás költségeihez, illetve az egyházközségek adósságaihoz kívánt hozzájárulni. Ezeket a felajánlott összegeket is nyomon követhetjük a sajtóban. Ugyanakkor szintén Moór Kérő szózatának kapcsán a *Tyrtaeus* álnevű cikkíró felsorolja a magyarországi adományokat, de a következőket is írja az ügy kapcsán:

„És vajjon mit tett a brassói magyar evangélikusokért a sajtó? Az 1881. évi dec. 21-én az írók és művészek társasága az erdélyi magyar, vagyis csángó evangélikusoknak egy magyar püspökséghez leendő csatlakozhatása tárgyában értekezletet tartott, amely kimondotta, hogy „a kérdést a sajtó útjára tereli, és megbízza Dobránszky és Csiky Kálmán képviselőket, hogy bizalmas úton szerezzenek informatiot a kormánytól az ügy mibenléte felől. Az értekezleten jelen volt Visi Imre is a Nemzet szerkesztője; br. Kaas Ivor a Pesti Napló munkatársa pedig »mint hírlapíró kartársai nevében megígéri, hogy a sajtó támogatni fogja a csángó evangélikusokat. Azután paruláztak, és a mai napig nem történt semmi, se a sajtó útján, se más úton, a brassóiak küzdelmét se a Nemzet, se a Pesti Napló szóra se méltatta, az összes hazai lapok közül egyedül a Budapesti Hirlap és a Prot. egyh. és isk. lap fejtett ki elismerésre méltó buzgóságot, a többiek egy krajcárt sem gyűjtöttek. Persze ezt a kérdést korteskedésre nem lehetett felhasználni úgy, mint a kis üstöt. Arany, Petőfi, Sz. István szabadságszobra, a bukovinai csángók és még a Ringtheater is csaknem óriási módon részesültek a sajtó segélygyüjtő pártfogásában, csak az élők, csak az itthonlevő erdélyi csángók nem. Pedig talán sokkal ésszerűbb, annak, mivel birunk megtartásán fáradozni, mint a meglevőn át vágyaink távolába nézni. [...] Nem kell oda sok, még 20,000 frt sem kell, mint a bukovinai csángóknak es még is nem 3000, hanem 20,000 lelket fogunk megmenteni a magyar nemzetiségnek. Ne értekezzenek és ne parolázzanak sokat az írók és művészek az 1881. december 21-dikihez hasonló luxus-összejöveteleken, hanem alakítsanak br. Prónyai Dezső egyetemes ev. egyházi felügyelővel élőkön egy erdélyi csángó bizottságot, tegyék magukat érintkezésbe az erdélyi magyar ev. papokkal és azok informatioi után működjenek oda, hogy az összes erdélyi magyar ev. ekklezsiák legégetőbb szükségleteinek fedezésére a pénzalap összegyűjtessék. Felolvasások, irodalmi estélyek által stb., könnyen elérhetik ezt. Az erdélyi magyar ev. ekklézsiák intelligenciájának szaporítását, tekintélyének emelését, befolyásának erősítését s felszabadításának befejezését illető tervek a siker reményével egyedül egy ily pénzalapra építhetők; enélkül hiába csatolják őket akármiféle magyar superintendentiához: most a szászok zsarnoksága, akkor a magyar esperesség szellemi s anyagi terhei fojtandják meg. A sajtó pedig tegye népszerűvé ez ügyet, lelkesítse a közönséget, s a közönség bizonyára szívesen hoz áldozatot, ha nem is sokat, de legalább sokan. Az egyes lelkes papok ekklezsiájokban, az esperesek megyéikben, szolgabírák járásukban, a tanárok az iskolában, a műkedvelők előadásaik által sokat lendíthetnek az ügyön. [...] Segítsék egyelőre a brassói magyarokat. Hanem akkor azután a brassói magyar ekklézsia lelkészétől tiszteletes Moór Gyula úrtól is elvárjuk, hogy az adományok kimutatásán kívül, azt is közzé teszi a lapokban, menynyire haladt elszakadásuk ügye, mert erről a Kérő szózat óta egy szót sem olvastunk. Elvégeztem mondanivalómat s ajánlom azt a hivatottak becses figyelmébe. A hazai magyarság egy keleti végvárának a feladásáról vagy megerősítéséről van szó. Negyvennyolcban ott tört be a muszka. Erősítsük véreinket, most annak az ideje."

Hosszú lenne az események és problémák sora, amely az 1874-ben elindított folyamat alatt észlelhető volt. A tatrangi gyülekezet azonban 1886. január 3-án és 10-én végre elhatározta, hogy az országos egyházból most már ténylegesen kilép s csatlakozásra hívta fel a többi magyar ev. egyházközségeket is. - jegyzi meg Nikodémusz Károly főesperes az esperesség fennállásának 40-ik évfordulójára. A gyülekezet rögtön tudatta szándékát a Tiszakerület püspökével is, és vázolta az előző év határozatait is.

Ehhez a tatrangi gyülekezet által kezdeményezett szakadási szándékhoz minden magyar evangélikus gyülekezet csatlakozott. 1886. március 25-én Brassóban az Európa vendéglőben tartott közgyűlésen ünnepélyesen is megalakul a Brassó megyei magyar esperesség.

Az úgynevezett konvent szövegéből most csak néhány pontot idézünk:

„Az elnök [Török József] beterjeszti a tatrangi ág. hitv. ev. egyház presbitériuma és nagyképviseletének határozatát.

(Folytatása a 4. oldalon.)

• DR. BENCZE MIHÁLY

HÉTFALU LOVAS EMLÉKEI

(Folytatás az 1. oldalról.)

A többség ezt elvetette, inkább fuvarozott, vagy kőműves lett. Az 1962-es kollektivizálás Hétfalu lakosai nagy részét megélhetőségétől fosztotta meg, a lakosság zömétől állatait is elvette, így sokan lovak nélkül maradtak. Kevesen vállalták a fuvarozást. Az 1989-es rendszerváltás után a földek egy részének a visszaszolgáltatása új reményeket ébresztett a csángókban. Volt, aki a lovasvilágot próbálta újra honosítani, de az illúziók hamar szertefoszlottak. Mára kevesen maradtak.

Kapitány Partin András kitartó volt, mára ő maradt Hétfalu egyik ikonikus lovasa. Apai nagyapja Partin András az első világháborúban szakaszvezetőként csapatával csatát nyert, megkapta a kapitány rangot, és a sok Partin családnév megkülönböztetés véget a Partin elé került a Kapitány név. Apja Kapitány Partin István Türkösben született 1917. augusztus 22-én, és szeptember 22-én keresztelte Deák Sándor lelkész. Szülei: Kapitány Partin András és Székely Katalin türkösi földművesek voltak, a 37 házszám alatt laktak. A bába Jakab Péter Kata volt, keresztszülei: Máté Antalné született Nagy Róza brassói m. kir. házas csendőrőrmesterné, Jakab Samu és Szász Benedek Sára türkösi földművesek voltak. Apja 1964. október 2-án halt meg, Antal Márton lelkész temette, a türkösi temetőben nyugszik. Édesanyja Borcsa Kata Türkösben született 1926. február 6-án, március 6-án keresztelte Deák Sándor lelkész. Szülei: Borcsa István türkösi és Pari Vilma hosszúfalusi földművesek voltak. Türkösben a 181 házszám alatt laktak. A bába Gyulainé volt, a keresztszülők pedig: Magdó Vilma hosszúfalusi hajadon, Maróti Mihály, Benedek János és Tizedes Anna, Girás István és Jakab János földműves gazdák. Édesanyja Kapitány Partin Katalin 2013-ban halt meg, a türkösi temetőben nyugszik. Apját Kapitány Partin Istvánt (Türkös 1917-1964) a második világháborúban román katonaként sorozták be, a sok hétfalusival az első adódó alkalomnál átszöktek Észak-Erdélybe, majd magyar katonaként harcolt Nyugat-Európában, Dániában került fogságba, onnan szabadult és jött haza.

Kapitány Partin András (Türkös, egykoron Fő utca 25, most Brassói út 168.) 1948. július 15-én született Antal Márton lelkész keresztelte augusztus 29-én, a bábasszony Tarczalné volt. Keresztszülei Katona Gyula és neje, valamint Köpe Mihály és neje, később ők lettek a násznagyjai is. 1963. augusztus 25-én konfirmálta Antal Márton lelkész. Kapitány Partin András konfirmándus társai: Kiss Sára, Székely Benedek Sára, Szász Gyerkó Sándor, Kiss Jakab Jolán, Szászbacsó Jenő, Szén János, Bihari Hajnalka, Peltán Szász Etelka, Gyerkó Aranka, Sipos Mária, Antal P. Anna, Antal P. Klára, Jónás Kata, Köpe Joli, Bálint András, Farkas Pál, Cuculea Betty, Farkas Erzsébet, Tóthpál Anna, Finta Mária és Kapitány István. Testvére Kapitány Sándor (Türkös, 1952-1995) Brassóban, majd Hétfaluban pincérkedett, Jolán feleségétől első fiúgyerekük Kapitány Partin István korán meghalt, a második gyereküktől Kapitány Partin Sándortól két fiúunoka gazdagítja a rokonságot. Kapitány Partin András az óvodát (óvónéni Sipos Hajnalka) és az 1-4 osztályt Türkösben végezte. Erőss Jóska volta az igazgató, még itt tanítottak Erőss Ida, Gödri János, Herszányi Erzsébet, Gödri Annamária (a csernátfalusi Szász István híres „vaskapugyáros" növére). Az 5-8 osztályt már a csernátfalusi iskolában járta, osztályfőnöke Cerghideanu-Benedek Irénke volt. Az iskola igazgatója Peltán István, majd Zátyi András, tanárai: Kovásznai Miklós és Piroska, Tóthpál István. Rab Irénke, Sára Erzsébet, Jenei Ilona, Papp Sándor. Hetedikben volt egy érdekes élménye. Tóthpál István tornatanár a sorrendbe állított diákok menetelését egy csattogtatóval tartotta ritmusban. A rosszalkodó diákok is kaptak egy-egy koppintást a csattogtatóval. Így járt Bálint Béla diák is, akit ez az ütés annyira megsértett, hogy összeverekedett a tanárával, persze ezt a műsort a fél iskola élvezte. Végül az eredmény 1-1 lett, a tanár az ügyet elsimította. Kapitány Partin András az általános iskola után 1962-ben apja magával vitte fuvarozni, nemsokára Bodola Gyula a fűrészgyár igazgatója felvette a ládagyárba munkásnak, majd nősülése után a fűrészkorpa hordását is rá bízta. Abban az időben sokan fűtöttek dobkályhával, aminek belső terében döngölt fűrészkorpa dob volt, ez elég lassan éget, és így tartósabb volt a meleg, na meg olcsóbb a fűtés. Kapitány Partin Andrást 1965-ben apja átigazolta az UMTF fakitermelő vállalathoz, itt két évet segédsofőrként dolgozott, majd egy fél év alatt elvégezte a sofőr iskolát, abban az időben a képzés elég katonás volt, és hivatalos sofőr lett. Az UMTF vállalat autóparkja Csernátfaluban a Hermány utca végében volt, most ott a szemetesek vannak. Az autópark Zil, Zis, Buceci, Praga V 35, Sr 100, Seredac, Rába rönkösautókból állt. Elismert sofőrök voltak: Hegedűs Gyula, Fazakas Mihály, Szász Bacsó Mihály, Bíró Mihály, Gyurka József, majd Kapitány Partin András is.

(Folytatása a 3. oldalon.)

• DR. BENCZE MIHÁLY

HÉTFALU LOVAS EMLÉKEI

(Folytatás a 2. oldalról.)

A brassói főnökség az IFET (Intreprinderea Forestieră de Exploatare şi Transport) a brassói vágóhíddal szemben volt, az igazgató Carlogan Calistenie értékelte munkáját. 1968 októberétől 1970 februárjáig teljesíti a kötelező katonaszolgálatot Höltövényben a hegyvadász alakulatnál, sofőrként. A katonaság lovakat is „alkalmazott” az ágyúk vontatására, ezek muraközi lovak voltak és Temesvárról hozatták. Ő buszsofőrként délelőtt szállította a tiszteket, a délután szabadabb volt így foglalkozhatott a lovakkal, hisz nagyapjától, apjától a lovászat csínját-bínját megtanulta.

Megnősült, 1970- ben feleségül vette Banu Máriát (Felszeg, 1951. március 16. – Türkös, 2023. július 7.), két fia született: András (1971. július 7.), és Gábor (1978. október 18.). A Hermány utcai autópark sofőrjei magyarok voltak, egy nagyszerű társaság, de a politikailag kinevezett Stoicescu főnök egy kötekedő típus volt, ezért 1981-ben Kapitány Partin András távozott, átigazolt az ICPPL szövetkezethez, ahol feleségével együtt dolgozott, TAF-fal vontatta a rönköket a rakodó felületre, de a kivágott fákat saját két lovával húzatta a meredek hegyoldalról. A lovak vezérlési nyelve alapvetően a testbeszédre, a súlypontáthelyezésre, a szár- és lábsegítségekre, valamint a hangjelzésekre épül. A ló folyamatosan kommunikál a környezetével (testhelyzet, füljáték, orrlyukak), és megtanulja az ember finom jelzéseit is. Hétfaluban, talán a Barcaságon is érdekes nyelvezettel irányítják a lovakat. Jobbra menés: höc, balra menés: hájc, előre: hi, hinye, hátra: curukk (vagy vissza), figyelmeztetés: nye. Az ökrök vezényszavai, a hajtók nyelve egy speciális, rövid, éles hangokból és hívószavakból álló szókincs, amelyet a jószágok könnyen megértenek. Leggyakoribb vezényszók: csá, csáó, csicsi: Indulásra, gyorsabb haladásra ösztönző szó. Hó, hóóó: Megállásra utasít. Gyíí: Indulás vagy gyorsítás. Ácsi, ágyé: Megállás, lassítás. Gyihha, gihha: Balra fordulás vagy irányítás. Gyihhó: Jobbra fordulás. Gyia: Általános ösztönzés a munkára. Hé, hé, héé: Figyelemfelhívás, lassítás. Oszza-kó: Munkára, húzásra ösztönzés. A máramarosi munkások oroszos szavakkal irányították a lovakat például jobbra: vistea, balra hoitea, előre: hiá. Máramarosi munkások is dolgoztak Hétfaluban a fakitermelésben, egyiknek volt két lova a Virág és a Radu. A nehéz fizikai munka, főként télen igényelte az alkohol fogyasztást is. A máramarosiak megvásárolták a kékszeszt, átszűrték kenyéren, és azt itták, aminek nagyon nagy volt a fokszáma, ezt az ő tájszólásukban „căcău”-nak (kakaó) nevezték. Ezt a lovaknak is adták, Virág mindig részt vett a gazdája mellett a munkások ivászatán, a gazdája kezéből itta, amig el nem kábult. Kapitány Partin András megvásárolta ezt a két lovat. Virág egy nagyon értelmes és különleges ló volt, értett a szóból, amikor a hegyről le kellett húzatni a fát, András megrakódta, rá szólt, a ló egyedül levitte a rakterületre, majd András lekiáltott neki, és egyedül visszajött. Ha kocsmázás volt, Virág szekérrel is odajött Andráshoz, kérte az ő italadagját, utána visszament a helyére. Virágot emberszámba kellett venni, megértette a parancsokat, és teljesítette ostor nélkül is. András szerint ilyen értelmes lovat a hosszú karrierje alatt nem látott. Ha Virág megérezte a medve közeledtét, rögtön Andráshoz fordult (akár szekérrel is), nyakával-fejével „átölelte” védelmezte, addig amíg el nem múlt a veszély. Így köszöntött vissza az ősmagyarok ember-ló kapcsolata. Ide kapcsolódik egy 1904-ben történt érdekesség, az „Okos Hans” lónak tulajdonosa Wilhelm von Osten, egy gimnáziumi matematikatanár volt, aki megtanította Hans-t összeadni, kivonni, osztani, szorozni, megmondani az időt, követni a naptárt, zenei hangokat megkülönböztetni, olvasni és betűzni, a választ patadobbantással adta meg. 1907-ben Oscar Pfungst pszichológus demonstrálta, hogy a ló valójában nem mentális feladatokat végez, hanem gondozója nemszándékos testbeszédét figyelve tudja kikövetkeztetni a helyes választ. Ezek a testi jelek teljesen tudattalanok voltak. Pfungst tanulmányának megjelenése óta az efféle módszertani műterméket Okos Hans effektusnak nevezik. Ezek szerint Kapitány Partin András Virág lova volt Hétfalu Okos Hansa, olyan értelemben, hogy figyelte és értette András testbeszédét. Egy másik vonatkozás, suttogónak olyan embert szoktak nevezni a lovas világban, aki kényszerítő eszközök alkalmazása nélkül tudja a lovakat irányítani, elnyeri akár a legvadabb természetű lovak teljes bizalmát, szelíddé és együttműködővé teszi őket, éspedig elég rövid idő alatt. Nem egy bizonyos emberi nyelvet beszélnek, hanem a lovak ösztönös testbeszédét, az úgynevezett *Equus*-t. Ez a módszer a ló és az ember közötti bizalmon és erőszakmentes kommunikáción alapul. Hát András a Virág lovával ezt is átélte.

Kapitány Partin András saját lovaival 1986-ig fuvarozott a cégnél, majd „intézetmentesen” végezte ezt a munkát, 1990-ig. Virág lovát ekkor megvásárolta a Jónás András vezette csernátfalusi fűrészgyár. Kádár György fuvarozta Virággal a Precizia étteremből a fűrészgyári munkások számára az ebédet. Túl öreg lett a ló, nemsokára vágóhídra vitték, itt ért véget a Virág nevű mura fajta kancaló története. Rokonság, ismerősei szeretettel emlékeznek azokra a szép téli napokra, amikor Kapitány Partin András lovasszánnal szállította őket a Garcsin völgyében. Ez a szép hétfalusi hagyomány forralt pálinkával, nótázással vált teljessé. Valamikor a lovasszánozást Sipos Gaudi István gitározása tette emlékezetessé.

Kapitány Partin András Szent Mihály napi felvonuláson

Kapitány Partin András lovainak nevet adott, számos ló volt tulajdonában: Virág, Radu, Babi, Szikra, Csinos, Csillag, Viktor, Puiu, Rudi, Relu stb. 1988-tól felkérték, hogy szép páros lovaival ő legyen a gyászhintós a temetések alkalmával. Abban az időben a halottat a saját házában, az első szobában ravatalozták fel, innen vitte a gyászkocsi, és utána a gyásznép, egészen a temetőig. Türkösben Kiss Pünkösti Anna volt a gyászkocsi tulajdonosa, tőle bérelte András. A város kötelezte egyházainkat ravatalozók építésére, így a gyászkocsi, és a háztól való temetés már csak emlék maradt.

Kapitány Partin András fiai is örökölték apjuktól a lovak szeretetét, a velük való szakszerű bánást. 1996-ban a Négyfaluban tartott I. Szent Mihály Napok alkalmából Kapitány Partin Gábor az apja Viktor lován, egyetlen lovasként Bácsfalu végétől, Csernátfaluig lovagolt, fokozva az ünnepi hangulatot. A Kapitány Partin család minden évben szerepelt a páros lovaival a Szent Mihály Napi szekeres felvonuláson. 2024-ben Kapitány Partin András megkapta a Szent Mihály Napok alkalmából a nagydíjat, ami 6 zsák zabból állt. András lovait minden évben a húsvét utáni első vasárnapon elkérte a Junii Brasovului szervezet, a lovas felvonulásra. Barcaújfalun rendezik A Barcasági Magyar Lovasnapokat, ami a régió egyetlen magyar nyelvű lovas rendezvénye, amely a hagyományőrzést és a modern lovassportot ötvözi. Ezen is részt vett Kapitány Partin András, és 2024-ben fogata II. díjat nyert a 28 éves Relu lovával. András nagyon boldog, hisz unokája Kapitány Partin Mihály örökölte a nagyapjától a lovak szeretetét, és a lovasvilág szaktudását. Két lovat vásárolt, neveli tanítja őket, erdei munkálatokon foglalkoztatja, velük 2025-ben a Barcasági Magyar Lovasnapok versenyén I. díjat kapott. Kapitány Partin András, gyerekeivel Andrással és Gáborral, valamint Mihály és Tímea unokájával most is jár az állatvásárokra, így Prázsmárra is.

A lovasvilág jövőjét a fenntarthatóság, az innovatív technológiák és a hagyományok ötvözete határozza meg. A szektor egyre inkább a magas szintű szakértelemre, a biztonságra és a gazdasági potenciál kiaknázására épít, miközben alkalmazkodik a modern kor kihívásaihoz.

* KIADJA A HÉTFALUSI MAGYAR MŰVELŐDÉSI TÁRSASÁG – © HMMT, 2001–2026. * ISSN 1582-9006 *

• SIPOS EMESE

GYEREKEK A KÖZÉPPONTBAN

Vannak napok, amelyek nemcsak a programokról szólnak, hanem az együtt töltött időről, a találkozásokról és arról az érzésről, hogy jó egy közösséghez tartozni. Az **5. Közösségi Gyereknap** is egy ilyen alkalom volt: egy nap, amely megtelt mosollyal, játékkal, zenével, tanulással és sok-sok szép pillanattal. A nap folyamán kicsik és nagyok egyaránt találtak maguknak olyan programot, amely feltöltődést, játékot, tanulást vagy éppen kikapcsolódást jelentett.

A gyerekeket és családokat változatos programok várták. A kerek évforduló alkalmával a gyerekek ajándékcsomagocskát kaptak a bejáratnál: nyakba akasztó, amely egy kalandzseton-gyűjtő zsákocskát tartalmazott és egy pontszerző útlevelet. Voltak ingyenes programok, ahol matricákat gyűjthettek a gyerekek, így az útlevelet beválthatták fizetős programra vagy zsetonra, amivel ők is fizethettek maguknak.

A felnőttek számára is kínáltunk feltöltődést és értékes beszélgetéseket jógával, találkozásokkal és hasznos előadással. Mindezek mellett, egész nap folyamatosan működtek a különböző élménysarkok és állomások is: a Hobbi Akadémia társasjáték-sarok, a Vitorlás könyvesbolt könyvsarka, a Színforgató kreatív állomás, valamint a Brasso.ro sarok is sok érdeklődőt vonzott. A ClimbHouse mászófalon a bátrabbak próbálhatták ki pókember-tehetségüket, míg a népi játékok Csukás Károllyal, valamint a kosárfonás Ráduly Jánossal a hagyományos kézműves és közösségi élményeket hozták közelebb.

A nap során több időpontban is változatos programok zajlottak. A Winter Outlet szabadidősátorban rollereket, görkorikat és egyéb sportos kellékeket lehetett kipróbálni. A Virágtündérek Máthé Emesével és lányaival színes, kreatív élményt nyújtottak, míg a hajfonás Braids by Eszterrel, az arcfestés és a masszázssarok Amálkával a kényeztető, játékos kikapcsolódást szolgálta.

A játékos vallásórát a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház lelkészei vezették, ahol a gyerekek játékos formában gondolkodhattak el a hit, a szeretet és az összetartozás kérdéseiről. A nemezelés foglalkozást Szitás Marika tanító néni és Szász Edit vezette, aki türelemmel és szeretettel segítette a gyerekeket az alkotás folyamatában, illetve a kosárfonás fortélyaiba Ráduly Jánossal mélyedhettek el. A Match It bajnokság a Hobbi Akadémia közreműködésével valósult meg, ahol különböző korosztályok csapatai mérhették össze ügyességüket és gyorsaságukat.

Somodi Júlia mesetevékenysége során a gyerekek a képzelet világában merülhettek el, míg a *Mit szabad és mit jó ennünk?* című kötetlen beszélgetés Vincellér Emőkével a tudatos táplálkozás fontosságára hívta fel a figyelmet. A neontánc Nagy Timi vezetésével igazi felszabadult, színes élményt adott, míg a látványkémia órán Kovács Lehel és Kovács Árpád (Buci) látványos kísérletei hozták közelebb a tudomány világát a gyerekekhez.

A Carpathian Eagles csapata immár második alkalommal tartott karateórát, amely a mozgást, fegyelmet és kitartást játékos formában mutatta meg. A Zajzoni Rab István Középiskola 6. osztályos diákjainak stafétajátékai pedig a csapatmunkát és az együttműködést erősítették. A könyvbemutató során Gál Andrea és Sikó-Barabási Eszter az Esztendő kereke című gyermekkönyv világába engedett betekintést. A gyerektorna Kovács Anikóval a mozgás örömét hozta közel a legkisebbekhez, a gyerektáncház Ráduly Gyopárral és Sanyi bácsival a néphagyományok világába vezette a résztvevőket, míg a Négyfalusi Trió és a Nefelejcs lányok koncertje zenei élményekkel gazdagította a napot.

A felnőttek számára Nagy Timi jógaórája, az Egyszülős Családok Klubjának Bartha Réka által vezetett évadzáró beszélgetése, valamint Kovács Anikó nyílt előadása a helyes testtartásról szintén a feltöltődésre, az elmélyülésre és a közösségi kapcsolódásra nyújtott lehetőséget.

Külön hálával tartozunk mindazoknak, akik saját idejüket és tudásukat felajánlva vállaltak egy-egy programpontot, és ezzel hozzájárultak ahhoz, hogy ez a nap ilyen gazdag és sokszínű lehessen. Minden egyes foglalkozás mögött ott volt egy ember lelkesedése, odafigyelése és önzetlen szolgálata. Külön öröm volt látni, hogy mennyi ember kapcsolódott be azért, hogy ez a nap létrejöhessen. Hálás szívvel mondunk köszönetet minden közreműködőnek, aki saját idejét, tudását és energiáját ajánlotta fel. Azoknak, akik egy-egy rövid programpontot vállaltak, akik foglalkozást vezettek, zenével, mozgással, történetekkel vagy érdekes tudással gazdagították a napot – mindannyian hozzátettetek valamit ahhoz, hogy ez a nap ilyen sokszínű lehessen.

Köszönjük a HMIK - Hétfalusi Magyar Ifjúsági Klub önkénteseinek is, hogy egész nap aktívan segítettek: pakoltak, fagyit és péksüteményeket árultak, és jelen voltak ott, ahol éppen szükség volt rájuk. Az ő munkájuk is nélkülözhetetlen része volt a nap sikerének. Köszönjük ugyanekkor az RMDSZ Négyfalusi szervezetének is az önkéntes munkáját, hiszen hála nekik az igazi csángó pityókatokány is elkészült, amivel jól lakhattunk, és a 4Village Events vállalatnak, hogy biztosította az eső elleni menedékeket, sátrakat.

Köszönjük támogatóinknak is, az Emma La Dolce fagyizónak a finom és ellenállhatatlan fagyit, aminek a bejöveteléből sikerült fedeznünk a programok kiadásainak egy részét, illetve köszönjük Balázs Tamásnak is, aki hisz bennünk és támogatja eseményeinket.

A háttérben azonban mindez csak úgy valósulhatott meg, hogy a szervezés terhét néhány ember viselte hónapokon keresztül. A tervezés, egyeztetés, kommunikáció, arculati munka és helyszíni koordináció mind olyan feladat, amely nem látszik, mégis alapját adja minden pillanatnak.

Idén ezt a feladatot két szervező vitte végig. Különösen értékes az a fajta elköteleződés, amikor valaki nem azért vállal ekkora munkát, mert közvetlenül személyesen érintett benne, hanem mert fontosnak tartja, hogy a közösségben élő gyerekek és családok számára létrejöhessenek ezek az alkalmak. A másik szemszögből pedig, szülőként különösen nehéz az egyensúly: miközben a saját gyermekkel is jó lett volna megélni a programokat, a háttérfeladatok miatt sok pillanat kimarad, hogy minden zökkenőmentesen működhessen. Ez a felelősségvállalás csendes, mégis nagyon nagy súlyú része volt a napnak.

Ezek a tapasztalatok most egy közös felismeréshez vezettek: egy ilyen közösségi nap hosszú távon csak akkor tud fennmaradni, ha valóban közös ügyünkké válik. Nem néhány ember feladata, hanem sokak közös felelőssége. Már egy-egy apró segítség, néhány óra önkéntesség vagy egy feladat vállalása is sokat jelenthet.

Hiszünk abban, hogy az ilyen alkalmak nemcsak programok, hanem közösségformáló erők is. Éppen ezért fontos, hogy mindannyian részt vállaljunk abban, hogy ezek a napok tovább élhessenek.

Köszönjük mindenkinek, aki részese volt az 5. Közösségi Gyereknapnak – a résztvevőknek, segítőknek, előadóknak és családoknak! Együtt tettük igazán élővé és emlékezetessé ezt a napot.

• VERES EMESE GYÖNGYVÉR

140 ÉVE ALAKULT MEG AZ ÖNÁLLÓ MAGYAR ESPERESSÉG

(Folytatás a 2. oldalról.)

Mely szerint az az erdélyi ág. hitv. ev. egyházkerületből való kilépést és a többi magyar evangélikus egyházakkal külön esperességképpen valamely magyar püspökséghez való csatlakozást, esetleg önálló egyházkerületté való alakulást egyhangúlag kimondotta, beterjeszti továbbá a többi Brassó megyei ág. hitv. ev. magyar egyházak illetékes képviselőtestületeinek a tatrangi egyház felhívására ezen ügyben hozott határozatait. Az ülés konstatálja:

1. hogy a tatrangi határozathoz az összes Brassó megyei ág. hitv. ev. magyar egyházak illetékes képviseletei egyhangúlag csatlakoztak;

2. hogy a zajzoni evang. egyházközség a tatrangi határozat elfogadása mellett az önálló erdélyi ág. hitv. ev. magyar egyházkerület létre nem jöhetése esetében inkább az erdélyi ev. ref. Mint egy magyarhoni ág. hitv. ev. püspökséghez óhajt csatlakozni;

[...] felhívja az elnök a gyűlést a brassói ág. hitv. ev. magyar egyházmegye (esperesség) megalakítására, és a szavazatszedő bizottság tagjaiul kinevezi Gödri Jánost, Rombauer Emilt és Kiss Árpádot. A gyűlés az erdélyi ág. hitv. ev. egyházkerület alkotmányának szabályai szerint egyházmegyei gyűléssé alakulván ugyanazon szabályok szerint megválasztja az ideiglenes tiszti kart éspedig fő esperessé Török József tatrangi lelkészt, egyházmegyei gondnokká (felügyelővé) Gödri János Hosszúfalusi ügyvédet, alesperessé Mihályi Károly apáczai lelkészt; az egyházmegyei tanács rendes egyházi tagjaivá: Moór Gyula brassói és Borcsa Mihály bácsfalusi lelkészeket; az egyházmegyei tanács rendes világi tagjaivá: Skita Mihály brassói járásbírót, Rombauer Emil brassói főreáliskolai igazgatót és Szmik Gábor Hosszúfalusi főerdészt; egyházi póttagokul Gertel János krizbai, Fejér Gyula pürkereczi és Masznyik Gyula Hosszúfalusi lelkészeket, világi póttagokul Sipos János csernátfalusi, Bura Sándor krizbai községi jegyzőket, és Magyari István alsótömösi molnárt. Az egyházmegyei tanács jegyzőjévé megválasztatott Deák Sándor Hosszúfalusi s. lelkész és pénztárnokává Rombauer Emil főreáliskolai igazgató."

A következő hetek és hónapok az esperesség elismertetésével, a kiválás hivatalos engedélyének megszerzésével és a Tiszakerülethez való csatlakozással telnek. A Brassó megyei magyar lelkészek vázolják az egyházmegyei elképzeléseket, és mint írják, remélik, hogy a püspök úr „a jobb atyát kereső, elárvult gyermekeket nem fogja visszautasítani, sőt inkább minél hamarább – habár idelenesen is – befogad minket a reánk nézve ígéret földjét képező kerületének kötelékébe, s ezáltal lehetségessé teszi, hogy elvégre valahára mi is érezhessük az atyafiúi szeretettől áthatott felsőség áldásos voltát (Brassó, 1886. április 3.)."

(Folytatjuk.)